

Κρυδαίνης

ΣΤΗ
ΣΑΛΑΜΙΝΑ
ΤΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ

Ι. ΔΡΙΤΣΑΣ & Π. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΤΗΛ. 40.653

Κρυβάλλης

Φυσιολατρικό περιοδικό

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΩΝ ΟΡΕΙΒΑΤΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΚΔΡΟΜΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' - ΤΕΥΧΟΣ 81

ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1958

Έπι τῆς ὁλῆς : ΤΑΣΟΣ Ν. ΠΕΤΡΗΣ

Γραφεία : Μάκρυς Κίγκυ 32 - Τηλ. 474.094

ΔΥΟ ΦΙΛΟΙ

GASTON - HENRY AUFRÈRE

Μέσ' στην αὐγή που πρόβαλλε, κι ὑπόφωσκε ὁ παλμός
ἀπ' τὶς φωτιές τοῦ ἡλιόφωτου πού ντύνονταν οἱ κλάδοι,
πουλὶ στοὺς κλώνους ἔψαλλε τὴν προσδοκία μου κι ἀνθός
ἔγερνε πλάι, πού ἂν ἦθελα τὸν ἔκοβα μὲ χάρδι.

Μέσ' στην καρδιά τρελλόπαυζαν οἱ νότες τοῦ πουλιοῦ
κι ἔλεγα πὼς ἔσχωρίζα κάποιας ἀγάτης κλήση.
'Ὡς ἔπесαν στ' ὄνειρα μου οἱ δοῖς τοῦ λουλουδιοῦ,
θαυπείες φιλιοῦ (ελοῦδινου μ' ἀγγίζανε σὰ θούση.

Οἱ φίλοι μου εἰν' αὐτά. Σομολογιέμαι καθεστὶ
σ' αὐτά, τὸν τρόπο πρὸ παντός πού ντύνει κάθε σφαῖρα.
Βρίσκω σ' αὐτὰ παλῆς χαρὸς σὰν τὴν ἐλπίδα ἐκεῖ,
πού νεύει μὲ τὰ μάτια τῆς σ' ἀπεγνωσμένη μέρα.

'Ὡμέ: Μὴ νύχτα πέθανε στὰ δέντρα τὸ πουλί,
ἡ ἐπίθεση σὰν ἀστραφετὴ στὰ δέντρα μὲ σπινθήρες.
Εἶδα πὼς στριφογύριζε τὸ ἔξαισιο του κορμί
κι ἔπесε ἔμπρὸς στὰ πόδια μου σ' αἱματίνες πλημμύρες.

Μὴ μύμπα ἀπ' τὸ χαράκιμα μαζεύει τὸν ἀνθό.
Σὲ μάτσο γράμματα κρατῶ νεκρὸ τ' ἀνθινο σῶμα.
Νεκροὶ μου φίλοι, πιθανὸ τὸν κόσμο νὰ διαβῶ
μὰ μέρα σύντομα κι ἐγώ, νὰ πάω βαθιά στὸ χῶμα...

(Μετάφραση ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ

ΕΜΕΡΟΜ.

ΑΡΙΘ. 46750

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ «ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ»,

Τὴν Κυριακὴν 12 Ἰανουαρίου συνήλθεν εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου μας ἡ ἐτησία τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ «Κρυστάλλη». Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ὠρίσθη ὁ κ. Α. Ραγίδης καὶ Γραμματεὺς ὁ κ. Π. Δελαζάνος. Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὁ κ. Δελαζάνος ἀνέγνωσε τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης Γενικῆς Συνελεύσεως, τὰ ὁποῖα καὶ ἐπεκυρώθησαν. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρόεδρος τῆς ἀπερχομένης Διοικήσεως κ. Χρ. Ρεβίθης ἀνέγνωσε τὴν λογοδοσίαν τῆς Διοικήσεως. Ἐν ἄρχῃ, ὁ κ. Πρόεδρος, ἐξέθεσε τὰς προσπάθειάς τας ὁποίας κατέβαλε ἡ ὁπ. αὐτὸν Διοίκησις, ὥστε οἱ αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ Συνδέσμου νὰ στεφθοῦν μὲ ἐπιτυχίαν. Καὶ πρῶτον ἀνέφερε τὴν μεγαλειώδη ἐπιτυχίαν τὴν ὁποίαν ἐσημείωσεν ὁ ἔορτασμός τῆς εἰκοσαετίας τοῦ Συνδέσμου, τόσον μὲ τὴν τελετὴν τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου, ὅσον καὶ μὲ τὴν ἐκδρομὴν εἰς Ζοῦμπερι καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀνέφερε τὴν ἐπιτυχίαν ὅλων σχεδὸν τῶν ἐκδρομῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐτόνισε δὲ ἰδιαιτέρως τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τῶν τριῶν πασσαλινῶν ἐκδρομῶν μας, ἰδίως δὲ τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως.

Διὰ τὴν πνευματικὴν δρᾶσιν τοῦ Συνδέσμου εἶπεν ὅτι καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐσυνεχίσθη ἡ κατὰ δήμενον ἀνελλιπὴς ἐκδοσις τοῦ περιοδικοῦ μας, καθὼς καὶ αἱ ὁμιλίαι καὶ διαλέξεις εἰς τὰς ἐκδρομάς καὶ εἰς τὴν πόλιν μας. Μετὰ ταῦτα ἐξηγήσας τοὺς λόγους τῆς μεταφορᾶς τῶν γραφείων τοῦ Συνδέσμου εἰς τὰ ἴδη νέα καὶ πλέον εὐρύχωρα. Τέλος ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τὸν εἰς οὗτα τὰ μέλη, τὰ ὁποῖα ἐβοήθησαν εἰς τὴν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν τοῦ «Κρυστάλλη».

Ἀκολούθως, ὁ ταμίας τοῦ Συνδέσμου κ. Κ. Βουλασίκης ἀνέγνωσε τὸν ταμειακὸν ἀπολογισμὸν καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1958. Κατόπιν, ὁ κ. Δελαζάνος ἀνέγνωσε τὴν ἐκθεσὶν τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ Γεν. Συνέλευσις ἀπήλλαξε τὸ Διοικ.

Συμβούλιον πάσης εὐθύνης. Ἐπικολούθησε συζητήσεις ἐπὶ διαφόρων θεμάτων.

Τέλος, ἡ Συνέλευσις ὥρισε τοὺς κ.κ. Ι. Νικολοῦδην, Πορτοκαλάκην καὶ Κουλάκων ὡς Ἐφορευτικὴν Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία διεξήγαγε τὰς ἀρχαιρεσίας.

*

Τὸ νεοεκλεγέν Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ «Κρυστάλλη» συνεκροτήθη εἰς Σῶμα, ὡς ἀκολούθως:

Πρόεδρος: ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΕΒΙΘΗΣ.

Ἀντιπρόεδρος: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΡΟΠΟΤΛΟΣ.

Γεν. Γραμματεὺς: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΑΣΙΑΚΟΣ.

Εἰδ. Γραμματεὺς: ΝΤΙΝΑ ΨΩΜΑ.

Ἐφορος Ἐκδρομῶν: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Βοηθὸς Ἐφόρου: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΙΛΙΒΟΠΙΕΡΑΣ.

Ἐφορος Λέσχης: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΣΚΑΣ.

Βοηθὸς Ἐφόρου Λέσχης: ΟΛΤΜΠΙΑ ΜΠΟΤΣΟΥΛΑ.

Ταμίας: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΥΛΑΣΙΚΗΣ.

Σύμβουλοι: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΔΡΟΤΤΕΟΣ, ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΚΕΧΑΓΙΑΣ.

Διὰ τὴν Ἐξελεγκτικὴν Ἐπιτροπὴν ἐξελέγησαν οἱ κ.κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΤΛΟΣ, ΗΛΙΑΣ ΒΑΣΙΩΤΗΣ, καὶ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΛΕΝΗΣ, διὰ δὲ τὸ Παιδαγωγικὸν Συμβούλιον οἱ κ.κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΕΛΑΖΑΝΟΣ καὶ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΜΜΟΣ.

ΣΤΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΛΕΩΝΙΔΑ ΜΑΛΕΝΗ

ΕἶΝΑΙ ΤΟΠΟΙ, ποὺ ὅσο νὰ τοὺς πλησιάσεις, ὅσο καὶ νὰ πασκίσεις νὰ χωθεῖς στὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ ἀναπνέουν καὶ νὰ τὴν κάνεις καὶ δικιά σου ἀτμόσφαιρα καὶ δικιά σου ἀνάσα, μοιάζουν σὰ νὰ σ' ἀπωθοῦν, σὰ νὰ μὴ θέλουν νὰ σὲ δεχτοῦν. Ἐνα ἀδιαπέραστο τεῖχος λὲς κι ὕψωνεται ὀλόγυρά τους, φραγμὸς στὸ διάβα σου. Τὸ νοιώθεις ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, ἀπὸ τὴν πρώτη ἀτόμακρη γνωριμία, πὼς μάταια θὰ προσπαθήσεις, πὼς ὅτι καὶ νὰ κάνεις ὁ κλειστός κόσμος θὰ σοῦ ξεφεύγει τὴ στιγμή ποὺ θὰ θάρεις πὼς τὸν ἀγκάλιασες καὶ μὲ τὰ δυὸ γέρια. Γρήγορα, πολὺ γρήγορα, καταλαβαίνει πὼς παῖ πιά, νεκρώθηκε ὁ τόπος αὐτός καὶ σκιάζεται στὸ συναπάντημα τῶν ζωντανῶν. Καὶ μαζὺ μὲ τὴ διαπίστωση τοῦ-τι, χάνεται κι ἡ τελευταία θερμὴ νότα τῆς δύναμης, ποὺ θαροῦσε πὼς σὲ τραβοῦσε κατὰ τὴν πεθαμένη γῆς...

Στὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου, ὅμως, τὸ πρῶγμα εἶναι διαφορετικὸ. Δὲ χαιρετᾷς τὸν τόπο πρῶτος ἐσύ, γιὰ νὰ τὸν κάνεις νὰ ξυπνήσει ἀπὸ τὸν λήθαργο τοῦ χρόνου, ποὺ γέννη ἄμμος καὶ σκέπασε τὰ πάντα· ἡ γῆς καὶ τὰ κτίσματα—ὄντα ποὺ ζοῦν κι ἀναπνέουν— βγαίνουν θάρεις νὰ σὲ προῦπαντήσουν καὶ νὰ σοῦ ποῦν τὸ ἀνάλλαντο «χαῖρε». Κι ἂν τυχαίνει νάσαι Ἕλληνας καὶ νάχεις νοιώσει, νάχεις ποτιστεῖ μέχρι τὸ κόκκαλο ἀπὸ τοὺς παλμούς τῆς πανάρχαιας φυλῆς σου, πὼς ἀπόκοσμα σὲ δονεῖ τοῦτο τὸ «χαῖρε»! Κι ἂν πάλι τυχαίνει νάσαι ξένος, ποὺ ἔργεται νὰ δεῖ τὸν τόπο μὲ μάτι ψυχρὸ κι ἕνα ἄμυνο βιολιστάκι στὸ χέρι, κι ἂν δὲν καταλαβαίνει τὴ σημασία τοῦ ἀπλοῦ «χαῖρε» τῆς Σαλαμίνας, πόσο σὲ συγκινεῖ ἡ ἡγῶ, ποὺ σοῦ ξαναστέλνουν οἱ λευκὲς κολώνες!

Τότε εἶναι ποὺ νοιώθεις πὼς, ἔξω ἀπὸ τὶς γλώσσες ποὺ ξέρεις ἢ ποὺ οἱ συνάνθρωποι σου ξέρουν, εἶναι καὶ μιὰ ἄλλη, ποὺ ἂν τὴν ἀναπῆσεις, θάναι νὰ σοῦ πεῖ πολλά, σ' ὅλους τοὺς τόνους ποὺ γίνονται...

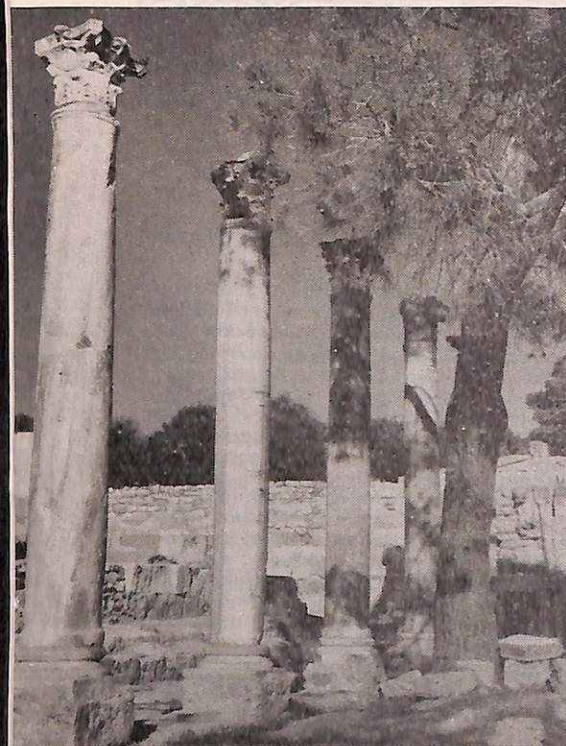
μος κι οἱ ἀκακίες, φῦτρωσε μιὰ μικρὴ, ἀσημιὰ ἐλᾶ καὶ μεγάλωσε καὶ σφίχτηκε δίπλα στὸ ἄσπρο μάρμαρο καὶ τ' ἀγάπησε. Κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ δεντρί κάθε-ται ὁ ἐπισκέπτης κι ἀφουγκάζεται, ν' ἀκούσει τὸ ψιθύρισμα τῶν ἄσπρων ὀγκῶν. Καὶ τ' ἀπομνησμεύει, ποὺ ὁ ἥλιος χαϊδεύει τὸν γαληνεμένο κόσμο καὶ τὸν χρυσώνει, ξυπνοῦν τ' ἀκρωτηριασμένα κορμιά κι ἀποχτοῦν μέλη καὶ σοῦ λένε νὰ κοιτάξεις κατὰ τὴν ἀκρογιαλιά πέρα, ποὺ φαίνονται τὰ καράβια μὲ τὴν πατοικὴ ὀργὴ καὶ τὴ νεανικὴ ρώμη.

Εἶναι ἕνα παλὸν παραμῦθι, ποὺ ὅσες φορὲς καὶ νὰ τ' ἀκούσει κανένας δὲ θὰ πεῖ πὼς βαρέθηκε. Τὰ καράβια! Πλαταγίζουν γιὰ μιὰ τελευταία φορὰ τὰ κουπιά καὶ τὰ πλεούμενα πλευρίζουν σ' ἀπάνεμο λιμάνι. Μπροστὰ τους ξανοίγεται ἡ δεύση πατοῖδα, ὁμορφὴ καὶ φωτεινὴ σὰν τὴν πρώτη. Ὅλοι καὶ πρῶτος καὶ καλύτερος ὁ Τεῖχος τοῦ Τελαμῶνα—τῆς ἄλλης Σαλαμίνας βασι-ληᾶ— θὰ τῆς γουρῶσουν μὲ τὸν καιρὸ τὰ πόδια καὶ θὰ τὴν κάνουν εἶσα νὰ γεννᾷει παιδιὰ μὲ κεφάλαια στήθα καὶ στήθη ἀτσάλινα. Ἡ νέα Σαλαμίνα δὲ θάβει τίποτε νὰ ἐξηλεῖ ἀπὸ τὴν παλαιά. Καὶ θὰ ῥθεῖ καιρός, ποὺ τὰ ὀνόματα τῶν βασιληῶν της θὰ νίνουν καύχημα ὅλου τοῦ νησιοῦ. Καὶ θὰ ῥθεῖ καιρός, ποὺ στὸ θρόνο τῆς πόλης θ' ἀνέξει ἕνας Εὐαγόρας...

Θὰ περάσουν χρόνια, θὰ ῥθοῦν οἱ Πτολεμαῖοι, ὕστερα οἱ Ρωμαῖοι. Μιὰ μέρα, ἡ χρυσὴ πόλη θὰ τρανταχτεῖ σὺβ-μελα ἀπὸ σεισμό, ποὺ θὰ τὴ στρώσει σ' ἐρείπια. Ὁ αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος ἀργότερα θὰ χτίσει τὴν Κωνσταντία, μιὰ μικρὴ μὲ ὁμορφὴ πόλη, ποὺ κι αὐτὴ θὰ καταστραφεῖ ἀπὸ τοὺς Ἀράβες. Καὶ πάλι θὰ περάσουν χρόνια, ὥσπου ἡ ἐνδοξη πολιτεία θὰ γῶθει ὀλόκληρη—ὅτι ἀπέμεινε ἀπὸ τὶς θεομηνίες καὶ τοὺς πολέμους— μέσα σ' ἕνα πελώριο ὄγκο ἀπὸ ἄμμο. Ἄμμο, ποὺ ἀγκαλιάζει τὰ πάντα κι ἀπλώνει πρὸς ὅλες τὶς με-ρίες καὶ πνίγει τὶς ἀνάσεις τοῦ τόπου.

Σὲ μιὰν ἄκρια τοῦ μεγάλου Γυμνα-σίου, ποὺ τὸ πνίγει ὀλοτρόγυρα ἡ ἄμ-

Κάποτε τὰ κίτρινα κύματα νικήθη-

Με τούς κίονες αυτούς είναι δεμένη η αιώνια ιστορία της νεανικής αλκήs

καν, άνοιχτηκε μιὰ φωτεινή τρύπα που μὰς έφερε κοντά στον όμορφο κόσμο της πόλης του Τεύκρου. Ήταν πριν άρκετά χρόνια, στα 1882. Μερικοί εργάτες σκάφτανε για ν' άνοιξουν ένα πηγάδι. Είχαν προχωρήσει άρκετά, όταν εκείνος που βρισκόταν κάτω, μέσα στο πηγάδι, έσκυψε και κάτι άνασθηκωσε από χάμα. Μαζεύτηκαν όλοι γύρω του. Ήταν δυο κομμάτια μάρμαρο, δυο κιονόκρανα. Ή Σαλαμίνα έστειλε το μήνυμά της και πρόσμενε το φως που θα την άγκάλιαζε όλάκερη και θα την άνέδαζε στην έπιφάνεια — με τούς μαρμαρίνους κόσμους της, τούς θεούς, τις θεές, τούς ανθρώπους της.

Ακόμα και σήμερα, όμως, πάρα πολλά πράγματα είναι βαθειά χωμένα στον αιώσιο ύπνο τους μέσα στο παχύ στρώμα της άμμου ή στο βυθό της θάλασσας, που την ξεκρίνει κανένas λίγα μέτρα πιο πέρα.

Μπαίνουμε στο Γυμνάσιο. Πάνω μας, ψηλά, ό ήλιος. Όλοτρόγυρα καταπράσινα δεντριά κι άμμος. Πέρα ή θάλασσα. Σάν πλησιάζεις τόν κίονα με την έληά — το σύνολο τουτο που θα τ' άγαπήσεις χωρίς άλλο μόλις τó δεις — θα θελήσεις νά μείνεις κοντά του για πολύ, νά συνεχίσει νά σου μιλάει για τά παληά έλληνικά παραμύδια του, για την όμορφη ιστορία του τόπου. Κι αν ύστερα θελήσεις ν' άνέβεις στο πλαϊνό ύψωμα και ν' άγναντέψεις γύρω σου, μέχρι την άκρογιαλιά και τη θάλασσα, κι αν προσέξεις αυτούς που κολυμπάνε και τούς χρυσώνει τά κορμιά ό ήλιος, τούς δυνατούς έφηβους τών νέων κόμηων, και κλείσεις για λίγο τά μάτια, θα νομίσεις πώς από τó Γυμνάσιο και τά γύρω ικτίσματα άφησαν τά βάθρα τους τ' άγάλματα και κατέβηκαν κάτω στην άκτι νά χαιρετίσουν την αιώνια νύτη.

Και τότε νοιώθεις πόσο ό τόπος αυτός έχει δεθεί με τούς ανθρώπους του' έμπλεξε τις τύχες του με τις δικές τους, τούς αγάπησε. Γι' αυτό και τούς αλλάζει όσους τόν πλησιάζουν. Γι' αυτό τούς χαρίζει μιá νότα από την άδιατάραχτη γαλήνη του και τούς κάνει νά βυθιστούν όσο γίνεται βαθύτερα στην όμορφιά και σέ κάθε όμορφιά. Τό συναίσθημα που προκαλεί αυθόρμητο ή άτμόσφαιρά του είναι τó πανάρχαιο συναίσθημα της έλληνικής ρώμης, της δύναμης και της ζωτικότητας που κατορθώνει νά νικά τó χρόνο. Τι κι αν ό λευκός κόσμος έχει σκεπαστεί από τά κύματα της άμμου, κι αν οι άνάσες στασιάτησαν νάναι και για τούς άμύητους άντιληπτές; Ή ζωή άναδίνει τó άρωμά της και σέ κάνει νά τη νοιώθεις. κυριαρική, νά σέ πλημμυρίσει, νά σέ συνεπαίρνει.

Είναι τó ίδιο ζωντανό συναίσθημα που σέ κυκλώνει στ' αντίκρουσμα της ιδανικής μορφής μιας χωριατοπούλας με τη σκούρα καλύπτρα και τά γαμηλωμένα μάτια' είναι ή χοιρά και ή περηθάνεια για τούς σφιχτοδεμένους άομους τών νέων βλαστασιών της Φυλής μας, που έσοιξε τις οίτζες της έδω και πολλούς αϊώνες, είναι τó συναίσθημα πώς νοιώθεις την Έλλάδα και πώς άξίζει νά τη νοιώθεις.

Αξίζει. Έστω κι αν τó μόνο που μπορεί νά σου πεί δέν είναι παρά ένα τόσο δα «χαίρε».

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΛΕΝΗΣ

Λευκωσία.

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

ΚΩΣΤΑ Γ. ΤΣΕΛΛΟΥ

2ο

Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΗ και λαμπρότερη ήμέρα στην ιστορία της Μονής Μαχαιρά, μιá απ' τις μεγαλύτερες και ενδοξότερες στην ιστορία της Κύπρου, καθήμα και καμάρι για την τρισέβδοξη Έλληνική ιστορία, ήταν ή 3 Μαρτίου 1957.

Βαρεία άκούονται τα θήματα τών κατκτητών παντού τριγύρω στη Μονή, γυρεύοντας νά πνίξουν την όμορφη φωνή, που θγαίνει από τά έγκατα της Κυπριακής Γης και πλημμυρίζει τόν όρίζοντα με τις ώραιότερες νότες, που συνθέτουν στο γαλανό πεντάγραμμο τών Κυπριακών αϊθέρων, τó θείο τραγούδι «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ή ΘΑΝΑΤΟΣ», που τραγουδιέται σήμερα σέ κάθε γωνιά της Κύπρου. Όλόκληρη ή φοβερή και τρομερή πολεμική μηχανή της Βρεταννίας, έχει κινητοποιηθεί, για ν' ανακαλύψει και νά πιάσει ζωντανόν της Κύπρου τó λεβέντη, τó σταυραητό που επί δυό χρόνια θέρωνε παντού στην Κύπρο, τη δύναμη την άκατάλυτη και την άποφασιστικότητα του Λαού, νά έλευθερωθεί ή νά πεθάνει. Όλοι, οι πρώτοι και καλύτεροι στρατάρχεις και στρατηγοί μαζεύτηκαν στο Μαχαιρά, μαζί με τά διαλεχτώτερα στρατεύματα της Βρεταννικής Αυτοκρατορίας, σέ πολλές, πάρα πολλές χιλιάδες, για νά πιάσουν τόν άπιαστο αητό. Τρία ήμερόνυχτα ψάχνουνε σπιθαμή πρós σπιθαμή όλη την περιοχή. Δέν άφησαν λιθάρι άσήκωτο. Λυσσάζουν από τó κακό τους γιατί ό κόπος τους πάει χαμένος. Ό έακουσμένος ύπαρχηγός της Ε.Ο.Κ.Α. ό θρόλος Γρηγόρης Αύξεντίου, για τόν όποιο με τόσο λύσσα ψάχνουν, δέν θρίσκειται πουθενά. Ή Κυπριακή Γη τόν σκεπαι με λαχτάρα και στοργή, σαν τó πολυτιμώτερό της μυστικό και ή Παναγία του Μαχαιρά τόν σκέπει, για νά τόν προφυλάξει από τά αίμοθόρα και τ' άρπαχτικά νύχια εκείνων που τόν κυνηγάν.

Φαίνεται όμως ότι ή 3 Μαρτίου 1957 ήταν ή μεγάλη ήμέρα της όμορφης ζωής του Γρηγόρη Αύξεντίου. Έτσι φαίνεται ήταν γραφτό από τη Μοίρα του: Έτσι τó ήθελε και της Κύπρου ή ιστορία. Τις 3 Μαρτίου 1957 είχαν όρίσει για νά δημιουργήσει τó μεγάλο της σταθμό και τó Γρηγόρη Αύξεντίου είχε διαλέξει απ' όλα τά παιδιά της, για νά γενεί τó φωτει-

νό μετέωρο, που θ' άκτινοβολεί στο παγκόσμιο στερέωμα την έκθαμβωτική τη λάμψη του έπικού άγώνα της, που είναι μοναδικός στον κόσμο, όταν σκεφθεί κανείς ότι μιá χούφτα ανθρώπων, όπλισμένων, μόνο με της πίστης τους τά όπλα, κατακοιμματιάζουν τη μέχρι χθές τρομερώτερη πολεμική ισχύ της κραταιότερης αυτοκρατορίας. Κι έτσι, για νά πληρωθούν της Μοίρας τά γραμμένα, στις 3 Μαρτίου 1957 έπισημάνθηκε ή θέση, που ήτανε ό Αύξεντίου. Δέν την ανακάλυψαν οι περίφημες άνιχνευτικές ειδικές άγγλικές ύπηρεσίες. Τό καταραμένο δαχτυλό του έπαισχυον προδότη τούς έδειξε που βρίσκεται ό θρυλικός Γρηγόρης.

Αμέσως όλος ό στρατός συμπύχθηκε και σχημάτισε κλοιό άδιαπέραστο γύρω από τó κρυσφύγετο. Ό στρατηγός που διηύθυνε τις έπιχειρήσεις φαίνονταν σίγοιρος ότι δέν μπορεί τó θήραμα νά του ξεφύγει, όπως τόσες άλλες φορές προηγουμένως. Έτριβε τά χέρια του από χαρά και για νά διαλαλήσει στα πέρατα της οικουμένης τη μεγάλη νίκη του κάλεσε δημοσιογράφους, φωτορεπόρτερς, τούς ανταποκριτές όλων τών ξένων ειδησεογραφικών πρακτορείων, για νά παρακολουθήσουν τη σκηνή της παράδοσης του Αύξεντίου, που την θεωρούσε σίγουρη και γι' αυτό έθελσε νά της προσδώσει θεατρικό χαρακτήρα.

Όταν λοιπόν έτοιμάσε τά σκηνικά, σήμανε την έναρξη της παράστασης. Ένας στρατιώτης άγγλος πλησίασε στην εισοδο του κρυσφίγεται και, άγνοώντας τι σημαίνει ψυχή Έλληνική, φώναξε σέ κείνους που ήταν μέσα: «Παραδοθείτε». Φατίστηκε από χαρά του στρατηγού ή ύψη, όταν σέ λίγο, με τά χέρια ψηλά, άρχισαν νά θγαίνουν ένας, δυό, τρεις, τέσσερες, όλοι οι σύντροφοι, και ν' άφήνουν μόνο του μέσα στη σπηλιά τόν Αύξεντίου. Κρύος έδρώπας έλουσε τó στρατηγό όταν βεβαιώθηκε ότι δέν πρόκειται νά παραδοθεί και τ' άσύγκριτο παλληκάρι. Τόν Αύξεντίου ήθελε. Για τούς άλλους δέν έδιναν σημασία. Πώς θ' άνήγγελε τώρα στ' άφεντικό του, τόν ένδοξο στρατάρχη, που, με την ψυχή στα δόντια και με τó άκουστικό στα χέρια, περίμενε, τó τρανό μαντάτο;

Έστειλε τότε μαντατοφόρο τόν έναν απ' τούς τέσσερες πίσω στη σπηλιά, για νά

«ΜΟΛΩΝ ΛΑΒΕ», αντίηχεσε σαν αστροπελέκι στις γύρω θουνοπλαγιές του Αύ-
 ξεντίου ή φωνή κι όταν ο άγγλος στρατι-
 ώτης τόλμησε και δεύτερη φορά να προ-
 στάξει «παραδοθείτε», μία σφαίρα από
 τo τιμημένο τουφέκι του σφάλισε για πάν-
 τα τη φωνή.

Φωτιά κι ἄλλη φωτιά διάταξε ὁ στρατηγός. Δὲν ἦταν ἀρκετὴ ὁση ἔβγαλε ἀπὸ χιλιάδες ὄλμου καὶ ντουφέκια. «Ἐφεραν εὐεζίνη θαρῆλεια, ἀμέτρητα, καὶ σχηματίζον χειμάρρους, πὺ πρὸ χωροφάντα καὶ κατέκλυζαν τὸ ἀπῆτορο ὁχρόρ. Ἀνθρωπισμὸς καὶ διεθνεῖς κανόνες πὺ διέπουν τὸν πόλεμο ἔσκιζόντο καὶ ποδοπατοῦνταν. Σὲ μαῦρες καὶ κατασκότεινες ψυχὰς δὲν εἶναι δυνατόν τῆς γενναϊότητος τὸ θάμπος νὰ προκαλέσει θαυμασμό καὶ νὰ δονήσῃ τὶς ἐθιχτές χορδὲς μετῆς συγκίνησης τὰ ρίγη. Μπρὸς τὸ ἀπίστευτο πολεμικὸ κατόρθωμα τοῦ Αὐξεντίου θὰ γονάτιζε με ἐυλάβεια καὶ θὰ ἀποκαλυπτόταν ὅποιος ὀδὸ ποτὲ ἄλλος στρατός, κι ὁ πὺ βάρβαρος ἀκόμη. Ἐνας μονάρχος τὸν, ὁ Αὐξεντίου, μὲ ἐλάχιστα ὅπλα καὶ ἐλάχιστα πολεμοφόδια, καθῆλωσε χιλιάδες Ἀγγλους, τὸ ἄνθος τοῦ βρετανικοῦ στρατοῦ, καὶ ὥρες πολλὰς τοῦ θέριζε. Γι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ λείψῃ. Μ' ὅποιος ὀδὸ ποτὲ μέσο, ἔστω καὶ τὸ πλεόν ἐπαισχυνο γιὰ κείνους πὺ θὰ τὸ μαεχηρίζονταν. Ἀλλ' ὅποτε πότε ἄλλοτε ἡ εὐγενὴς καὶ ἀεισπρεπὲς συμπεριφορὰ μπόρεσαν νὰ συμβιβασθῶσαν μετῆν ἀγγλικὴ ψυχροσύνθεσι καὶ νοοτροπία; Ἐτσι καὶ τότε ὁ Ἀγγλος

Οἱ δημοσιογράφοι, οἱ ἀνταποκριτὲς κι οἱ φωτορεπόρτερς ἀποθανάτισαν σ' ὅλες τὲς φάσεις τῆς τῆς γιγαντομαχίας τοῦ Μαχαιρᾶ. Καὶ σὲ λίγες ἡμέρες ὅλος ὁ κόσμος ἔμενε ἐκστασιακὸς καὶ θαυματομένους, ὅταν ἔβλεπε τὸ λεοντοκαρὸ παλληκάρι τῆς Κύπρου νὰ θγαίνει ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὶς φλόγες, ὄχι γιὰ νὰ σωθεῖ, ἀλλὰ γιὰ νὰ συνεχίσει ἀτρόμητο τὸν ὑπεράνθρωπο πόλεμό του. Συγκλονίστηκε ἡ παναθρῶπινη ψυχὴ, ὅταν εἶδε τὸν Αὐξεντίου νὰ τρομοκρατεῖ τοὺς πολεμίους του, ὄχι μόνον μὲ τὴ φωτιά τῶν ὀπλων του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐκτυφλωτικὴ λάμψη, ποὺ ἔβγαζε ἀπὸ τὸ φλεγόμενο κορμί του. Καὶ σὲ κάθε νέα του ἐμφάνιση ἡ φλόγα αὐτὴ δυνάμωνε, γίνεκε πύρινη στήλη καὶ συνῶθευσε τὴν ψυχὴ τοῦ ἥρωα, στὰ φτερά τῆς δόξας καθισμένη, στὴ θριαμβευτικὴ ἀνάστασή του πρὸς τοὺς Οὐρανούς.

Κάποια στιγμή το ιερό όχυρο έσίγησε. Πέρασαν όμως πολλές ώρες ακόμη για να τα τολμήσουν οι άγγλικές... δυνάμεις να μπουν μέσα. Σ' άμορφη μέσα είχε μεταβάλλει η φωτιά την όμορφη καιλόγλυκη μορφή του Αδεντίου, όταν άποσπάστηκε απ' αυτήν η γιγαντία του Ψυχά.

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΤΣΕΛΛΟΣ
Λευκωσία, 27 Νοεμβρίου 1957

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ (ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΡΑΦΕΝΤΙΔΟΥ

Στὸ μαλακὸν καὶ ὁμοφο- τοπίο, ποὺ ἡ ἑλλάς, τὸ ἀμπέλι, τὸ πλατάνι, ἡ λεύκα, τὸ πέπλο ποὺ φτάνει ὡς τὶς χαρπῆς ἀκρογιάλιες καὶ ἡ θά- λασσα ποὺ χαϊδολογᾷ τὰ βράχια ἢ τὴν ἀμ- μονιὰ τῆς ἀκτῆς, ποὺ συνθέτουν πίνακες ἀ- σπύρητης ὁμορφίας, ποὺ θὰ ζήλευε καὶ ὁ πρὸ δυατοῦς κολορίστας, πόλεις, ἑκαυτοῦ καὶ φη- μιμένους γὰρ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν δύναμιν τους, ἀκμάσανε.

Ἡ Ἀπολλωνία, σὺ νῦτα τῆς λίμνης Βόλ-
θης, ἡ Διτὴ (κοντὰ στὸ Αἰῶνι) ἔακουσ-
τὶ γιὰ τὸ ἱερὸ τῆς Διτοῦς, καὶ τὴ «Διταίαν ἴ-
λην» ποὺ πῆρε μέρος στὴν ἐκστρατεία τοῦ Μ.
Ἀλεξάνδρου.

Τὴ παράξενον ἀλήθεια: Ὡς τὶς μέρες μας βρο-
σκοιμε κάποια ἀτήχηση τοῦ ποντοπόρου πνεύ-
ματος τῶν θαλασσινῶν ἀποίκων τοῦ τόπου.
Στὶς παλὲς γυναικεῖς στολὲς τῆς Χαλκιδικῆς

Τώρα ἄς πλησιάσουμε στὸν Ἄθω. Τὴ θάλασσοδαμνίση τοῦτῃ λαοφία Γῆς, τὴν ἄνθρωπι-
τῇ ἐλάττωσι, πὺν ἔδω καὶ 10 αἰῶνες ἀφερέ-
θηκε στὴ λατρεία τῆς χριστιανωσύνης, ἀποτε-
λώντας ἰδιότυπο φαινόμενο καθολικισμένου χώ-
ρου καὶ μὴ μοναδικό τόπο - μουσείο, ὅπου
μπορεῖ κανεὶς ἀπὸ πρώτη πηγὴ νὰ σχηματίσει
μὴ σαφὴ καὶ ἀσοληρωμένη ἰδέα τοῦ Βυζαντι-
νικοῦ πολιτισμοῦ.

Στο γαλλικό πέλαγγο τους οι νημίες μας έφεραν 2.600 χρόνια πίσω. Τώρα θ' αρχίσουν να κατεβαίνουν για να φθάσουν στους Βυζαντινούς χάρουσις, στα τέλη του 10ου αιώνα τότε που κάποιος μοναχός από την Τραπεζούντα, ο γνωστός σήμερα "Άγιος" Άθανάσιος "Αθωνίτης", φίλος στενός του Αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά, έγραψε το μοναχικό βίο.

— 6 —

πὸ ἀργότερα τὸν ἀκολούθησε, ἰδρύνει τὸ πρῶ-
το μοναστήρι, τὴ Μονὴ τῆς Λαύρας.

Δὲν ἀργοῦν φυσικὰ νὰ ἰδρυνθοῦν καὶ ἄλλα μο-
ναστήρια πὸν μὲ Αὐτοκρατορικὴ ἐνίσχυση καὶ
δωρεῖς ἐνισχύονται καὶ πλουτίζονται μὲ θησαυ-
ροὺς καὶ κειμήλια μεγάλης ἀξίας καὶ παίρνουν
δύναμη καὶ αὐτοτέλεια μὲ τὰ διάφορα προνό-
μια πὸν τοὺς χορηγοῦν. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τίς 20
Μονές πὸν ἰδρύνονται, ἡ μιὰ ὑστερα ἀπὸ τὴν
ἄλλη, καὶ πὸν εἶναι, τηρῶντας τὴν χρονολογι-
κὴ σειρά, 1) τῆς Μεγίστης Λαύρας, 2) τοῦ Βα-
τοπεδίου, 3) τῶν Ἰδίων, 4) τοῦ Χελανδρίου, 5)
τοῦ Διονυσίου, 6) τοῦ Κουτλουμουσίου, 7)
τοῦ Παντοκράτορος, 8) τοῦ Σηροποτάμου, 9)
τοῦ Ζωγράφου, 10) τοῦ Δοχειαρίου, 11) τοῦ
Καρακάλλου, 12) τοῦ Φιλοθέου, 13) τῆς Σί-
μωνος Πέτρας, 14) τοῦ Ἀγ. Παύλου, 15) τοῦ
Σταυρονικήτα, 16) τοῦ Ξενοφώντος, 17) τοῦ
Γρηγορίου, 18) τοῦ Ἐσφιγμένου, 19) τοῦ Ἀγ.
Παντελεήμονος, 20) τοῦ Κασταμονίτου, ἔσι-
με σκήτες, κελιά, καλύβες, καθίσματα, ἡσι-
στατήρια, πὸν ἀποτελοῦν καὶ τὴν πὸν αὐστηρὴ
μορφὴ τοῦ ἀσκητικοῦ βίου.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος δὴ πῶς ἔξοριμε, διοικεῖται
μὲ δικό του αὐτοτελὲς τρόπο, πὸν βασίζεται στὰ
σχετικὰ τιμὰ καὶ πὸν προέρχονται ἀπὸ Βυζαντι-
νοὺς χρόνους.

Τὸ θέμα ὅμως δὲν ἐξαντλεῖται σὲ λίγες
γραμμές. Μὰ πῶς νὰ μιλήσω γιὰ τὴν ζωτὸ
αὐτὴ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ
ἄμεση ἀντίληψη, ἀφοῦ δὲν μπορῶ νὰ ξεπερά-
σω σὰν γυναῖκα, τὸ καθωρισμένο ὄροφος;
Κάποτε, ἐδῶ καὶ χρόνια, ἡ Γαλλίδα δημοσιο-
γράφος Μαρίζ Σουαζί, διαλάλησε στὸν κό-μο,
μὲ τὸ πολύχροστο βιβλίο της «Ἐνα μῆνα μὲ
τοὺς ἄνδρες» ὅτι ἐπισκέφθηκε τὸ Ἅγιον Ὄ-
ρος. Νάτανε ἀλήθεια τάχα; Οἱ περισσότεροι

πιστεύουν πῶς πρόκειται γιὰ ἔξυπνη παρζιά-
νικη ρεκλάμα.

Ἀπόπειρες βέβαια, παληότερα καὶ πρόσφατα,
ἔχουμε πολλές. Ἐγώ, ὡς τὴ στιγμὴ τοῦτη, μο-
νάχα τὴ φαντασία μου ἀφήνω νὰ χορηγοπετάξει
πάνω ἀπ' τὸν ἱερὸ χῶρο. Ἀσφαλῶς ἡ περιέρι-
γεια μου κεντρίζει τὴν ἐπιθυμία. Ὅμως...
ἂς ἀφήσουμε ἀπάτητα τὰ χῶματα τοῦτα τῶν
ἀνδρικών προνομίων. Ἐτσι, κάποιος ἄνδρας θὰ
μιλήσει διεξοδικὰ γιὰ τὴν κοιτίδα αὐτὴ τῶν Ἑ-
θνικών παραδόσεων, πὸν ἀποτελεῖ ζωντανὴ εἰ-
κόνα τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνικοῦ βίου. Ὅπου
ὁ ἐπιστήμιων μελετητὴς τῆς Βυζαντινῆς ἱστο-
ρίας θὰ βρεῖ πολυτίμες πηγές. Ὁ αἰσθητικὸς
τῆς τέχνης τὰ ἀπαράμυλλα δείγματα ζωγραφι-
κῆς τῆς Μακεδονικῆς Σχολῆς τοῦ 14ου αἰῶνα,
πὸν ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸ Μανουὴλ Πανσέλη-
νο καὶ πὸν ἐκφράζει τὸ καλλιτεχνικὸ ρεῖμα
τοῦ Βυζαντίου πὸν τὸ ὀνομάζουμε Ἀναγέννηση
τῶν Παλαιολόγων (Πρωτάτο) καθὼς καὶ τοῦ
μεγάλου ἐκπρο-ώπου τῆς Κρητικῆς Σχολῆς,
Θεοφάνη, πὸν ἐκφράζει τὸ συντηρητικὸ πνεῦμα
(Μονὴ Λαύρας). Ὁ Ἀρχιτέκτονας, ἐκτὸς ἀπὸ
τοὺς ναοὺς, στὶς οἰκοδομὲς τῶν μοναστηρίων θὰ
βρεῖ ζωντανὰ παραδείγματα τοῦ Βυζαντινοῦ
στυλοῦ, μὲ τοὺς ἐξῶστες, τ'ς στοές, τοὺς πυ-
λώνες καὶ τοὺς πύργους του.

Σήμερα, βέβαια, πὸν τὸ ἀσκητικὸ ἰδανικὸ
εἶναι ξεπερασμένο, ἀν γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὁ-
λάκαιρη, ἀποτελεῖ τὸ Ἅγιον Ὄρος μοναδικὸ
μουσεῖο σ' ὅλο τὸν Κόσμο, μελέτης τοῦ Ἑλλη-
νοχριστιανικοῦ μεσαιωνικοῦ βίου, γιὰ μᾶς τοὺς
Ἕλληνες ὑπῆρξε ἀληθινὸς πνευματικὸς φάρος,
πὸν φώτισε τίς σκοτεινὲς μέρες τοῦ ἔθνους,
στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς καὶ μὲ τὴν Ἀθωνιά-
δα Σχολή, πὸν δίδαξε καὶ ὁ Μεγάλος ἐκείνος
διδάσκαλος τοῦ ἔθνους, ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις
μόρφωσε γενεὲς πνευματικῶν ἀρχηγῶν.

ΑΔΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΡΑΦΕΝΤΙΔΟΥ

Καλλιτεχνικὰ πλαίσια - ἐπαργυρώσεις - ἔργα τέχνης

Καδρέπται - κορνίζαι παραθύρων εἰς ὅλα τὰ μοντέρνα

σχέδια: Στὸ γνωστὸ ἐργοστάσιο

Ε. ΜΠΟΝΙΚΟΥ - Ι. ΜΠΑΦΑΛΟΥΚΟΥ

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 85 - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Τηλ. 475.307—462.030

“ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ,”

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΩΝ ΟΡΕΙΒΑΤΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Γραφεῖα - Λέσχη: Μάκρυνος Κίγκυ 32—Τηλέφ. 474-094

ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ 1958

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ «Κρυστάλλης» ἀποφάσισε νὰ διοργανώσει
ἐφέτος μιὰ μεγάλη ἐκδρομικὴ ἐξόρμησι γιὰ τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα, μὲ
πολυήμερες ἐκδρομὲς στὴ Θεσσαλία—Ἠπειρο, στὴ Νοτιοδυτικὴ Πελοπόννη-
σο, στὰ Καλάβρυτα καὶ στὸν Παρνασσό. Στὶς περιοχὲς αὐτὲς οἱ ἐκδρομῆς
μας θὰ ζήσουν καὶ θὰ χαρῶν τὰ ἀγνὰ ἑλληνικὰ ἔθνη, θὰ νοιώσουν τίς
μεγάλες ἡμέρες τῆς Λαμπρῆς μὲ ὅλο τὸ θερηκευτικὸ τους μεγαλεῖο, κοντὰ
στὴν ὀλάνθιστη καὶ χιλιομυρωμένη ἀνοιξιὰτικὴ ἑλληνικὴ φύσι.

Καλοῦμε, λοιπόν, τὰ μέλη καὶ τοὺς φίλους τοῦ «Κρυστάλλης» νὰ δια-
λέξουν τὴν ἐκδρομὴ πὸν τοὺς ἀρέσει καὶ νὰ δηλώσουν ἔγκαιρα τὴ συμμε-
τοχή τους. Τὸ Δ.Σ. τοῦ Συνδέσμου μας ἔχει ἤδη καταβάλλει κάθε προσπά-
θεια γιὰ τὴν ἐξασφάλισι ὑννου σὲ ξενοδοχεῖα καὶ γιὰ κάθε ἀνση, ὥστε ὁ-
λοι οἱ ἐκδρομῆς μας νὰ περάσουν τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα εὐχάριστα καὶ
χαρούμενα.

ΛΑΜΙΑ — ΚΑΡΑΙΤΣΑ — ΤΡΙΚΑΛΑ — ΜΕΤΕΩΡΑ — ΜΕΤΣΟΒΟ — ΙΩΑΝ-
ΝΙΝΑ — ΑΡΤΑ — ΑΓΡΙΝΙΟ — ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ — ΑΙΓΙΟ — ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 μὲ αὐτοκίνητο πούλμαν γιὰ τὴ Λαμία (χλμ. 210). Φαγητὸ καὶ συνέχιση γιὰ Καρδίτσα — Τρίκαλα (χλμ. 175). Δια-
νυκτέρευση σὲ ξενοδοχεῖα.

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 12)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7.30' γιὰ Κατράκι — Μετέωρα. 'Επίσκεψη ἱερῶν Μονῶν καὶ ἀναχώρηση γιὰ τὸ Μέτσοβο (χλμ. 91). Μεσημβρινὸ φαγητὸ. 'Αναχώρηση γιὰ τὰ Ἰωάννινα (χλμ. 59) (κατὰ τὴ διαδρομὴ ἐπίσκεψη τῆς Σπηλιάς Πε-
ράματος). 'Αφίξη στὰ Ἰωάννινα στίς 7 μ.μ. Τακτοποίηση σὲ ξενοδοχεῖα, παρακολούθηση τῆς ἀκολουθίας τοῦ Πάσχα καὶ διανυκτέρευση.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ 13)4. — Τὸ πρωὶ ἐπίσκεψη Ἰωαννίνων, Κάστρου καὶ Μουσείου. Περίπατος στὴ Λίμνη μὲ δελφινόπλοιο, ἐπίσκεψη τῆς μονῆς 'Αγ. Παντελεήμονος, τοῦ καταφύγιου τοῦ 'Αλφ. Πασᾶ κλπ. 'Επιστροφή στὰ Ἰωάννινα. Πασχαλινὸ τραπέζι. Τὸ ἀπόγευμα ἐλεύθερο. Διανυκτέρευση.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΑΣΧΑ 14)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 γιὰ τὴν Ἄρτα (χλμ. 77), μὲ μικρὴ στάση στὸ Χάνι Ἐμίν. 'Αγὰ καὶ ἐπίσκεψη ἐργοστασίου Λούρου. 'Επίσκεψη τῶν ἀξιοθεάτων τῆς πόλης. Μετὰ τὸ φαγητὸ ἀναχώρηση γιὰ τὸ Ἀργίριο (χλμ. 93). Δια-
νυκτέρευση.

ΤΡΙΤΗ ΠΑΣΧΑ 15)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 γιὰ τὸ Μεσολόγγι (χλμ. 38). 'Επίσκεψη 'Αλσους, Ἡρώων καὶ Μουσείου. Συνέχεια γιὰ τὸ Ἀντίριο (χλμ. 43). Διαπεράσιμη στὸ Ρίο καὶ ἀπ' ἐκεῖ στὸ Αἶγιο (χλμ. 32), γιὰ φαγητὸ. Μετὰ συνέχιση γιὰ Πειραιᾶ, μὲ ἐνδιάμεση στάση στοὺς 'Αγ. Θεόδωρους.

— Συμμετοχὴ: Ἄτομα 29.

Ἔξοδα : Μέλῃ δρχ. 320, μὴ Μέλῃ δρχ. 350

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Λάзарος Ραγίδης

ΤΡΙΠΟΛΗ — ΚΑΛΑΜΑΤΑ — ΠΥΛΟΣ — ΜΕΘΩΝΗ — ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ —
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗ — ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑ — ΚΡΕΣΤΑΙΝΑ — ΟΛΥΜΠΙΑ —
ΠΥΡΓΟΣ — ΠΑΤΡΑ — ΑΙΓΙΟ — ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 12)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 μὲ αὐτοκίνητο πούλμαν γιὰ τὴν Τρίπολη (χλμ. 196). Παραμονὴ γιὰ φαγητὸ καὶ συνέχιση γιὰ τὴν Καλαμάτα (χλμ. 94). Παρακολούθηση τῆς ἀκολουθίας τοῦ Πάσχα καὶ διανυκτέρευση σὲ ξενοδοχεῖα.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ 13)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ γιὰ τὴν Πύλο (χλμ. 42). 'Επί-
σκεψη τῆς Σφακτηρίας καὶ συνέχιση γιὰ τὴν Μεθώνη (χλμ. 15). 'Επίσκεψη Κάστρου. Πασχαλινὸ φαγητὸ καὶ ἀναχώρηση γιὰ τὴν Κυπαρισσία (χλμ. 75). Διανυκτέρευση.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΑΣΧΑ 14)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 8 γιὰ Μεγαλόπολη (χλμ. 35). Ἀνδρίτσαινα (χλμ. 38). Κρέστανα (χλμ. 48). Ὀλυμπία (χλμ. 12). Μεσημβρινὸ φα-
γητὸ. Τὸ ἀπόγευμα ἐπίσκεψη ἀρχαιοτήτων καὶ Μουσείου. 'Αναχώρηση γιὰ Πύργο (χλμ. 211). Διανυκτέρευση.

ΤΡΙΤΗ ΠΑΣΧΑ 15)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 γιὰ τὴν Πάτρα (χλμ. 100). 'Επί-
σκεψη ἐργοστασίων ΑΧΑ-ΓΑ — ΚΛΑΟΥΣ (χλμ. 8). 'Επίσκεψη στὴ Πάτρα. Μεσημ-
βρινὸ φαγητὸ. 'Αναχώρηση στίς 3 μ.μ. γιὰ Αἶγιο — Ξυλόκαστρο — Πειραιᾶ.

— Συμμετοχὴ: Ἄτομα 29.

Ἔξοδα: Μέλῃ δρχ. 270, μὴ Μέλῃ δρχ. 295

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Χρ. Ρεβίδης

ΤΡΙΠΟΛΗ — ΜΑΖΕ-Ι-ΚΑ — ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ — ΑΓ. ΛΑΥΡΑ — ΜΕΤ. ΣΠΗ-
ΛΑΙΟ — ΠΑΤΡΑ — ΑΙΓΙΟ — ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 13)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 μὲ λεωφορεῖο γιὰ τὴν Τρίπολη (χλμ. 196). Μεσημβρινὸ φαγητὸ καὶ ἀναχώρηση γιὰ Μαζέικα — Καλάβρυτα (χλμ. 90).
Διανυκτέρευση.

ΔΕΥΤΕΡΑ 14)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ μὲ τὸν ὁδοντὸ γιὰ τὴ Ζαχλωρὸν καὶ
συνέχεια περὶ τὴν μετὰ τὴν Μονὴ Μεγ. Σπηλαίου (πορ. 0.45'). Μετὰ τὴν ἐπίσκεψη
τῆς Μονῆς ἐπιστροφή μὲ τὸν ἴδιο τρόπο στὰ Καλάβρυτα. Φαγητὸ. Τὸ ἀπόγευμα ἐπίσκεψη
(μὲ λεωφορεῖο) τῆς 'Αγ. Λαύρας καὶ ἐπιστροφή στὰ Καλάβρυτα. Διανυκτέρευση.

ΤΡΙΤΗ 15)4. — 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 6.30' γιὰ τὴν Πάτρα (χλμ. 90). 'Επί-
σκεψη ἐργοστασίων ΑΧΑ-ΓΑ — ΚΛΑΟΥΣ. 'Επιστροφή στὴ πόλιν καὶ φαγητὸ. 'Αναχώ-
ρηση στίς 3 μ.μ. γιὰ Αἶγιο — Ξυλόκαστρο — Πειραιᾶ.

— Συμμετοχὴ: Ἄτομα 25.

Ἔξοδα: Μέλῃ δρχ. 165, μὴ Μέλῃ δρχ. 180

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Ν. Τριανταφύλλου

ΓΥΡΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

ΛΕΙΒΑΔΙΑ — ΜΠΡΑΛΛΟΣ — ΧΑΝΙ ΓΡΑΒΙΑΣ — ΑΜΦΙΣΣΑ — ΔΕΛΦΟΙ
— ΑΡΑΧΩΒΑ — ΟΣΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ — ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 13)4. 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 μὲ λεωφορεῖο γιὰ τὴ Λειβαδιά —
Μπράλλο — Χάνι Γραβιάς — Ἀμφισσα. Διανυκτέρευση.

ΔΕΥΤΕΡΑ 14)4. 'Αναχώρηση τὸ πρωὶ γιὰ Δελφούς, ἐπίσκεψη Μουσείου καὶ ἀρ-
χαιολογικοῦ τόπου καὶ συνέχεια γιὰ Ἀράχωβα. Φαγητὸ. 'Αναχώρηση στίς 3 μ.μ. γιὰ τὸν
'Όσιο Λουκά, ἐπίσκεψη τῆς μονῆς καὶ ἀναχώρηση γιὰ Λειβαδιά — Πειραιᾶ.

Ἔξοδα: Μέλῃ δρχ. 100, μὴ Μέλῃ 110

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Ἡλ. Βασιώτης

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΕΚΔΡΟΜΕΙΣ

Στίς ἐκδρομὲς τοῦ Συνδέσμου μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μέλη, γίνονται δεκτοὶ καὶ ἐκδρομεῖς
μὴ μέλη.

Δηλώσεις ἐγγραφῆς γιὰ τὶς Πασχαλινὰς ἐκδρομὲς γίνονται δεκτὲς ἀπὸ τῶρα μὲ
ἀπαραίτητη προκαταβολή, στὰ γραφεῖα τοῦ 'Εκπαιδευτικοῦ, κάθε βράδυ (7.30'—9.30'), πλὴν
τῶν Κυριακῶν.

Τηλεφωνικὰ μόνο πληροφορίες δίνονται. Δηλώσεις συμμετοχῆς μὲ τηλέφωνο δὲν λαμ-
βάνονται ὑπ' ὄψη.

Τὰ ποσὰ τῶν ἐξόδων ποὺ δημοσιεύονται στὸ πρόγραμμα ἐκδρομῶν ἀφοροῦν μόνο τὴν
κίνηση.

Ὅλες οἱ ἀναχωρήσεις γίνονται γιὰ τοὺς Πειραιώτες ἀπὸ τὴν πλατεῖα Ἁγίου Κων-
σταντίνου καὶ γιὰ τοὺς Ἀθηναίους ἀπ' τὴν πλατεῖα Συντάγματος (Ἐξαρχοπλάτειο Ζαφειρίου).

Ἡ ἐπίβαση στὸ αὐτοκίνητο γίνεται μὲ προτεραιότητα σύμφωνα μὲ τὴ δήλωση ἐγ-
γραφῆς, ἡ ἐναλλαγὴ ὁμοῦ τῶν θέσεων κατὰ διαστήματα εἶναι ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ καὶ χωρὶς
ἐξαιρέσεις. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐκδρομῆς εἶναι προσωπικὰ ὑπεύθυνος γιὰ τὴν τήρηση αὐτῆς
τῆς υποχρέωσης.

Οἱ ἐκδρομεῖς, τὴν παραμονὴ τῆς ἀναχώρησός τους, πρέπει νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὰ Γρα-
φεῖα τοῦ Συνδέσμου μας τηλεφωνικὰ ἢ προσωπικὰ τὴν ἀκριβῆ ὥρα τῆς ἀναχώρησός. Εἶ-
ναι ἐπίσης υποχρεωμένοι νὰ συμμορφώνονται μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ ἀρχηγοῦ, ποὺ εἶναι ὁ μό-
νος ἀρμοδῖος νὰ καθορίζει τὶς ἀναχωρήσεις καὶ τὶς στάσεις κατὰ τὴ διαδρομή.

Σὲ περίπτωση ἀνάγκης, ὁ ἀρχηγὸς ἔχει δικαίωμα νὰ τροποποιεῖ ἐλαφρὰ τὸ πρό-
γραμμα τῆς ἐκδρομῆς.

Οἱ ἐκδρομεῖς ἀφίειν νὰ συγκεντρώνονται στὴν ἀφετηρία 10' λεπτὰ τῆς ὥρας νο-
ρίτερα ἀπὸ τὴν καθωρισμένη ὥρα ἀναχώρησής, γιὰ τὴν τακτοποίηση τῶν ἀποσκευῶν κ.λ.π.

Όμορφιές

Θά βρῆτε στὸν τόπο μας
ὅπου κι' ἂν πᾶτε...

ΦΩΤΟΓΡΑ-
ΦΗΣΤΕ ΤΕΣ

Με
ILFORD
FILM

Θά εἶναι
ἀνάγλυφες

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Κ. ΚΑΤΣΑΡΗΣ ΠΛ. ΚΑΡΥΤΣΗ 3 ΑΘΗΝΑΙ (Κ)

ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΚΑΣΤΑΝΙΑ

ΤΑΣΟΥ Ν. ΠΕΤΡΗ

ΘΥΜΑΜΑΙ μιὰ παληὰ ἐκδρομὴ τοῦ «Κρυστάλλη» στὴν Καστανιά τῆς Κορινθίας. Μιὰν ἀπὸ τὶς ἐκδρομὲς ἐκεῖνες, ποὺ μένουν σὸ νοῦ γιὰ πολλὴν καιρὸ καὶ σὲ ξαναγυρίζουν συχνὰ στὰ περιστατικὰ τοὺς ἢ στ' ἀξιοθέατα τῆς διαδρομῆς. Ἦταν —ἀν θυμᾶμαι καλὰ— μιὰ φθινοπωριάτικη μέρα τὸ εἰκοσιετράωρο αὐτῆς τῆς ἐκδρομῆς. Μιὰ μέρα ποὺ μᾶς ἐδείξε ἀπὸ τὸ πρωὶ τὸ συννεφιασμένο τῆς πρόσωπο. Προτοῦ νὰ κατευθυνθοῦμε πρὸς τὴν Καστανιά, ἐπισκεφθῆκαμε τὴ Σικυώνα, περιεργαστήκαμε τὰ εὐρήματα τοῦ μουσείου τῆς καὶ περιπλανηθήκαμε στὶς ἀνασκαμμένες ἐκτάσεις τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, τοῦ γυμναστηρίου καὶ τῶν ναῶν τῆς. Ἦταν αὐτὴ μας ἡ ἐπίσκεψη ἓνα εὐχάριστο ξαναγύρισμα σὲ γνώριμο κι ἀγαπητὸ τόπο καὶ μᾶς γέμισε μὲ τὴ συγκίνησιν ποὺ αἰσθάνεται κανένας ὅταν βρίσκεται ξανά σὲ μέρη ποὺ ἔχει ζήσει ὁμορφες ἀλησμόνητες ὥρες.

Ἔτσι, ἡ ὥρα ἦταν ἀρκετὰ προχωρημένη ὅταν περάσαμε δίπλα ἀπὸ τὴ Στυμφαλία καὶ τὸ ἐκδρομικὸ μας πούλμαν ἄρχισε νὰ στριφογυρίζει στὸ φιδωτὸ δρόμο, ποὺ μᾶς ἔφερε στ' ὁμορφὸ Κορινθιακὸ χωριό.

Ἦταν πιά μεσημέρι ὅταν κατεβήκαμε ἀπὸ τ' αὐτοκίνητο, ποῦ, ἐπειδὴ δὲν τὸ βοηθοῦσε ὁ δρόμος νὰ φτάσει μέχρι τὰ σπιτία τῆς Καστανιάς, στάθηκε λίγο πῶς ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό. Ὁ οὐρανὸς πάνω ἀπὸ τοὺς ὅμους μας κρεμόταν βαρὺς καὶ μουντός. Κι ὅμως, ἡ ἀτμόσφαιρα εἶχε μιὰν ἀρκετὰ χαρούμενη καὶ περιεργὴ εἰσαφάνεια. Ἦταν ἓνα φαίνόμενο παράξενο, ποὺ τὸ συναντοῦσα γιὰ πρώτη φορά. Θυμᾶμαι πὼς τὸ παρατήρησα μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ συλλογιστικὰ πὼς ἡ διαφάνεια αὐτῆς τῆς φθινοπωριάτικης ἀτμόσφαιρας ἦταν ἡ προκλητικὴ ἀνητική ἀπάντησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ τοπίου στὴν ἀπότομη πρότασιν συσκότισιν τοῦ συννεφιασμένου οὐρανοῦ.

Βαδίζοντας πρὸς τὴν Καστανιά, συναντήσαμε χωρικούς τῆς, ποὺ καταπιάνονταν μὲ τὴν διαπλάτυνσιν καὶ τὴν καλυτέρευσιν τοῦ δρόμου. Τοὺς χαιρετήσαμε καὶ μᾶς ἀντιχαιρέτησαν ἐγκάρδια. Μᾶς εἶπαν πὼς, μὲ τὴν προσωπικὴ τους ἐρ-

γασία, ἤθελαν νὰ καλυτερέψουν τὸν ὁδὸν ποὺ ὀδηγεῖ στὸ χωριὸ καὶ νὰ δημιουργήσουν ἀνέσεις, γιὰ τοὺς ξένους ποὺ θέλουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν πατρίδα τοὺς. Κι ἦταν μιὰ πολὺ ἐπιδοφόρα διαπίστωση γιὰ μᾶς ἡ πίστη καὶ ὁ ἐνθουσιασμός, ποὺ διαφαίνονταν στὰ λόγια τῶν ἀπλῶν χωρικῶν. Ποθοῦσαν νὰ καλυτερέψουν τὸ χωριὸ τοὺς, τὴ ζωὴ τοὺς! Δὲν ξαναπῆγα ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη στὴν Καστανιά. Μὰ πιστεύω πὼς οἱ δρόμοι τῆς καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα θάχουν τελειώσει καὶ θά περιμένουν νὰ ἐξυπηρετήσουν τοὺς ἐπισκέπτες τοῦ χωριοῦ.

✱

Στὸ μικρὸ Καστανιώτικο κεντράκι ποὺ καθήσαμε γιὰ φαγητό, τὸ κέφι μας φούντωσε γρήγορα. Ἦταν μιὰ ὀρθογώνια κάμαρη, ποὺ χρησιμεύει γιὰ παντοπωλεῖο καὶ ταβέρνα καὶ καφενεῖο καὶ κέντρο διασκέδασης τοῦ μικροῦ χωριοῦ. Στὴ μιὰ πλευρὰ τῆς ἦταν στημένος ὁ πάγκος τοῦ παντοπωλεῖου καὶ μπροστά του σακκίκα μὲ διάφορα τρόφιμα. Σακκίκα μὲ τρόφιμα ἦταν ἀραδιασμένα καὶ στὴν ἀπέναντι γωνιά, ὅπου βρισκόταν κι ἓνα ξύλινο τραπέζι κι ἐπάνω του τὸ τηλέφωνο τοῦ χωριοῦ: μιὰ παληὰ τηλεφωνικὴ συσκευή, ποὺ κουδούνιζε κάθε τόσο σιγανά. Ἀρκετοὶ ἀπὸ τὴν ἐκδρομικὴ συντροφιά μας ἔκαναν χρεὶ τηλενητῶν. Ἀλλὰ, ἀπὸ τὴν ἄλλην ἄκρην τοῦ σώματος, δὲν καλοῦσαν τὴν Καστανιά. Ζητοῦσαν κάποιο ἄλλο χωριὸ τῆς περιοχῆς. Κι ἔτσι οἱ «τηλεφωνητές» μας κατέβαζαν τ' ἀκαουστικὸ ἀπογοητευμένο ἢ κρυφάκουγαν τὴ συνομιλία μὲ τὸ γειτονικὸ χωριό!

Ἀπέναντι ἀπὸ τὴν εἴσοδον ὑπῆρχε μιὰ πόρτα, ποῦ, περνώντας τὴν, ἐδραίνεις σ' ἓνα ξύλινο χαγιάτι, γεμάτο στὴν ἄκρην μὲ ἀγριοκολοκύθες καὶ ρόδια. Ἀπὸ κεῖ, τὸ θέαμα ἦταν πολὺ ὁμορφό, μὲ τὴ γραφικὴ ρεμματιά, ποὺ κατηφόριζε πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς Στυμφαλίας.

Ἀπὸ τὴ συντροφιά μας ἄρχισαν τὰ πρῶτα τραγούδια. Λεβέντικοι σκοποὶ καὶ δημοτικὸι στίχοι τοῦ τόπου μας καὶ ὠραία φυσιολατρικὰ κομμάτια. Τὸ πειραχτήρι τῆς παρέας, ἓνας περίφημος τύ-

πος φυσιολάτρη, πού η καρδιά του χωράει την καλωσύνη όλου του κόσμου, επέβαλε για μία στιγμή σιωπή. Περιμέναμε πώς κάτι θα μας έλεγε. Μά εκείνος άρχισε, με τη βαθεία του φωνή, ένα εϋθυμο τραγουδάκι:

Μιάς λένε τρελλούς μέσ' στην πόλη, γιατί τραβάμε στα βουνά...

Φωνές και γέλια και παλαμάκια υ-ποδέχτηκαν το πρώτο αυτό δίστιχο. Κι άρχισαμε όλοι να τον συνοδεύουμε στο τραγουδάκι του.

Βρήκα λίγην ώρα μετά το φαγητό, για να γυρίσω στο χωριό. Στενά χωμάτινα δρομάκια χώριζαν τὰ σπίτια του κι ένώνονταν με τόν κεντρικό δρόμο η μεταξύ τους. Λίγα παιδικάκια, κοντά στην πλατεία, με κύταζαν παραξενεμένα. Βρέθηκαν λίγα παξιμάδια και λίγες κραμέλλες στην τσέπη μου και γίναμε φίλοι. Τ' άφησα με λύπη μου, γιατί δεν είχα πολλήν ώρα. Μπήκα σε μίαν απλή ασπρισμένη έκκλησιά —θαρρώ πώς ήταν ό «Μητροπολιτικός ναός» της Καστανιάς. Ασβεστωμένοι κι οι έσωτερικοί τοίχοι. Σε μιά γωνιά ήταν άφημένα οικδομικά ύλικά. Κάτι θα είχαν στο νού τους να φτιάξουν και στην έκκλησιά οι Καστανιώτες. Το τέμπλο ξύλινο και φτωχικό. Λιγότες εικόνες κι ένα ή δυό ξύλινα ανάλογια —δε θυμάμαι καλά. Μερικά βιβλία πάνω στ' ανάλογια τράβηξαν την προσοχή μου: παλιές εκδόσεις με θαμπά φύλλα και φθαρμένα έξω-φύλλα που χρησιμοποιήθηκαν ποιάς ξέρει από πόσες γενιές. Το Ίερό της έκκλησιάς μ' έκανε να θυμηθώ τὰ Ίερά τών νησιώτικων ξωκκλησιών, με τις τρεις κόγχες στον τοίχο τους και τις άτεχνες τοιχογραφίες που και που στους θόλους τών βαθουλωμάτων. Ένα μανουάλι, μπροστά στην Ώραία Πύλη, κράτησε με στοργή το φτωχικό μου κερί...

Βγαίνοντας από την έκκλησιά, θυμήθηκα τὰ λόγια κάποιου λογοτέχνη —δεν θυμάμαι ούτε τ' όνομα, ούτε την ένδικότητά του— που είχα διαβάσει κάποτε και μου είχαν κάνει έντύπωση: «Αν θές να διαπιστώσεις τόν πολιτισμό ένός χωριού, δες τόν νεκροταφείο του».

Φυσικά, δεν είχα καμμιάν άμφιβολία για τόν πολιτισμό της Καστανιάς. Ήταν τόσο φωναχτός αυτός ό πολιτισμός, στην καθαριότητα τών σπιτιών και τών δρόμων, στην καλωσύνη και στην ευγένεια τών ανθρώπων, στη φιλική παρου-

σία τών ζώων, στην τρυφερή και περιποιημένη όψη τών δέντρων και της βλάστησης, στη διάφανη και καλωσουνάτη ατμόσφαιρα.

Μου γεννήθηκε, όμως, η έπιθυμία να δώ τόν νεκροταφείο τού χωριού. Βρισκόταν μέσα στο άνηφορίσμα της ρεμματιάς που άνάφερα πιο πάνω πώς φαινόταν τόσο όμορφη από τόν χαγιάτι τού Καστανιώτικου κέντρου. Λιγούστοι σταυροί κι απλά μνήματα βρίσκονταν στον περίβολο της έκκλησιάς τού νεκροταφείου —με δυό ή τρεις έξαιρέσεις. Μιά γαλήνη άπέραντη πλανιόταν στην ατμόσφαιρά του —μιά γαλήνη που ταράχτηκε για λίγο, όταν έξω από τόν τοίχο που τόν περιτριγυρίζει ήρπασε κάποιος χωρικός με τώ ζωό του. Ή έκκλησιούλα τού νεκροταφείου ήταν ένα θαύμα απλότητας, φτώχειας και καλλιτεχνικής έγκατάλειψης. Βγαίνοντας από μέσα της, δέχτηκα στο πρόσωπο λίγες άραιές ψιχάλες και θαύμασα μιά περίφημη εικόνα: λίγο πιο κάτω από τόν νεκροταφείο, στη ρεμματιά, έβρεχε, ένώ στο μέρος όπου στεκόμουν οι ψιχάλες ήταν πολύ λιγούστες και σε λίγο σταμάτησαν. Ήταν τó δεύτερο ωραίο φυσικό φαινόμενο που αντίκρυζα εκείνη την ήμέρα: βρέθηκαν στο όρόσημο της βροχής και την παρακολουθούσα να πέφτει σά άπόσταση έκάτο μέτρον μακριά μου, χωρίς να βρέχομαι! Ήταν κάτι τó έξαιρετικό, που έγινε άπίστευτα μαγευτικό, όταν κάποιος στιγμή ό ήλιος κατάφερε να παραμείνει κάποιον σύννεφο και να στείλει τις άχτίδες του, να τονίσουν την έκπαγλη όμορφιά της εικόνας.

Γυρίζοντας στην συντροφιά μου, συνάντησα ξανά τὰ παιδιά στην πλατεία. Και σε λίγο, φεύγοντας, άποχαιρετιστήκαμε όριστικά. Θυμάμαι πολύ ζωντανά την εικόνα ένός μικρού χωριατόπουλου με λαμπερά μάτια —Νικόλδς νομίζω ήταν τ' όνομά του— που μάς άκολουθήσε για λίγο κι έπειτα στάθηκε σε μιά στροφή τού δρόμου και κουνούσε τó χεράκι του, άποχαιρετώντας την παρέα μας. Ήταν ένας άπλός κι ένγκάρδιος χαιρετισμός που μάς έστελνε ή Καστανιά, όμοια βαθύς και οικειοποιητικός με τούς χαιρετισμούς τών μεγάλων της χωριανών, όταν τούς σφίξαμε για τελευταία φορά τó χέρι. Ένας άποχαιρετισμός τόσο ζεστός, που άπόμεινε όλοζώντανος μέσα μας, όταν τó αυτοκίνητό μας πήρε τόν δρόμο της έπιστροφής.

ΤΑΣΟΣ Ν. ΠΕΤΡΗΣ

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Στό έξωφύλλό μας οι άναγνώστες μας θα θαυμάσουν μίαν ωραία άποψη τών άρχαιοτήτων της Σαλαμίνας της Κύπρου, πού, μαζί με τόν ύπεροχο άρθρο του, είχε την καλωσύνη να μάς στείλει ό νέος Κύπριος συνεργάτης μας κ. Λεωνίδας Μαλένης, με την ευγενική φροντίδα τού άγαπητού Λευκωσιανού συνεργάτη μας κ. Κύπρου Χρυσάνθη. Ευχαριστούμε θερμάτα τούς έκλεκτούς Κυπρίους λογοτέχνες για την τόσο τιμητική για μάς συνεργασία τους. Κι ευχαριστούμε ακόμα θερμάτα, με την ευκαιρία αυτή, τόν γνωστό στο φυσιολατρικό κόσμο λογοτέχνη και συνεργάτη μας Ιάτρο κ. Κώστα Γ. Τσέλλο, που από τη Λευκωσία, όπου διαμένει, μάς έστειλε τόν τόσο ένδιαφέρον άρθρο τού για τή Μονή Μαχαιρά της Κύπρου. Τό δεύτερο και τελευταίο μέρος τού άρθρου αυτού δημοσιεύεται στο τεύχος μας αυτό.

Η ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

Μιά πολύ αξιόλογη κι αξιέπαινη προσπάθεια για την άναδάσωση τού λόφου τού Προφήτη Ήλια έγινε στις 9 Φεβρουαρίου. Παραδρέθηκαν ό Δήμαρχός μας κ. Δημ. Σαπουνάκης, Άρχές και πολιτικοί της πόλης μας, εκπρόσωποι της Όμοσπονδίας Έκδρομικών Σωματείων Έλλάδος και τών Φυσιολατρικών Σωματείων και πλήθος κόσμου. Με χαρά μας σημειώνουμε τó ευχάριστο αυτό γεγονός κι ευχόμαστε νάναι ή άπαρχή μιάς πλατύτερης έξόρμησης για την έξάπλωση τού πρασίνου στον Πειραιά.

Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΜΠΙΑΣ

Στην άθηναϊκή έφημερίδα «Έθνος» της 26ης Φεβρουαρίου δημοσιεύτηκε σχόλιο με τίτλο «Ό άφανισμός τών πεύκων». Τό σχόλιο αυτό άσχολεϊται με την άνάγκη της καταπολέμησης της κάμπιας τών πεύκων και σε μιά παράγραφο του διαβάσαμε πώς «...κανένα δεν συγκινεί ή τραγική μοίρα τών (τών πεύκων), ούτε τούς περιφήμους άρμολίους», ούτε τὰ έκδρομικά σωματεία...». Φαίνεται πώς ό συντάκτης τού σχολίου δεν γνωρίζει—και γι' αυτό σπεύδουμε να τόν πληροφορήσουμε— πώς τὰ έκδρομικά σωματεία πάντα ένδιαφέρονται έμπρακτα για την καταπολέμηση της κάμπιας τών πεύκων, με έπί κεφαλής τους την Όμοσπονδία Έκδρομικών Σωματείων Έλλάδος, και διοργανώνουν κάθε χρόνο σχετικές έξορμήσεις.

Ή φετινή έξόρμηση τού Συνδέσμου μας για την καταπολέμηση της κάμπιας τών πεύκων θα γίνει την Κυριακή 16 Μαρτίου. Εϊδικό συνεργείο μελών τού «Κρυστάλλη» θα έκδράμει στην περιοχή τού Ύμηττου, που ό Σύνδεσμός μας έχει ά-

νασάσει, και θα άσχοληθεί με την καταστροφή της κάμπιας τών πεύκων. Παρόμοιες έξορμήσεις είμαστε βέβαιοι πώς θα οργανωθούν κι από όλα τ' άλλα άδελφά Φυσιολατρικά Σωματεία.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ, Ε.Μ.Ε.Λ.

Με μεγάλη μας χαρά πραγματοποιήσαμε τις έκορμές μας στα Ίεράνεια, στην Όλυμπία και στον Τύμβο τού Μαρσάνα, με τή συνεργασία τού έκλεκτού και άγαπητού νέου Φυσιολατρικού Σωματείου «Έλληνική Μορφωτική Έκδρομική Λέσχη». Τά μέλη μας που πήραν μέρος σ' αυτές τις έκδρομές ένθουσιάστηκαν από την ύποδειγματική όργάνωσή τους κι από την παρουσία τών τόσο ευγενικών φίλων μελών της Ε.Μ.Ε.Λ. Στις παραπάνω έκδρομές, άποδείχτηκε για μίαν ακόμη φορά, πόσο δημιουργική κι ώφέλιμη είναι ή συνεργασία τών έκδρομικών σωματείων.

ΧΙΛΙΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ Ο.Φ.Υ.

Θερμάτα συγχαρητήρια έκφράζουμε στον άγαπητό μας «Όμιλο Φίλων Ύπαίθρου», που γιόρτασε πριν από λίγον καιρο τις χίλιες του έκδρομές. Τό έργο τού άδελφού Όμίλου είναι πλουσιότατο και σημαντικώτατο σ' όλο αυτό τó διάστημα, που πραγματοποιήσε τις χίλιες του έκδρομές. Τού εϋχόμαστε ένκαρδία να συνεχίσει πάντα μ' έπιτυχία τó ωραίο του έκδρομικό και πνευματικό έργο, για νάχουμε τή χαρά να γιορτάζουμε σημαντικές, σαν τήν χιλιοστή έκδρομή, έπετείους του.

ΝΕΑ ΜΕΛΗ

Στό δίμηνο που πέρασε γράφτηκαν στο Σύνδεσμό μας ή κυρία Μαρία Βουλγαρίδου, οι δεσποινίδες Ίωάννα Χαϊδεμένη, Μαριλένα Κτενά, Μαρία Καρρά και Μάρθα Ρέντα και οι κύριοι Στ. Σταθουδάκης, Κωνστ. Τσελλίου, Γεώργ. Ζιβραγάκης, Χρ. Τσιλιμγκάκης, Κωνστ. Παπαζής, Γεώργ. Δρακούλας, Χρ. Καλαμπόκας, Δημ. Παντελοπούλος, Χρ. Τσαμπάνης, Χρ. Παπανίκας, Γεώργ. Σωτηράκος, Νικ. Κρυστάλλιδης, Ίωάνν. Δουζένης, Στέφ. Γαλάτης, Φωκ. Δρακούλας και Άλ. Λουφαράκης.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Θερμές ευχές για ένα σύντομο γάμο και μιά ευτυχισμένη ζωή έκφράζουμε στην κόρη τού μελούς τού «Κρυστάλλη» κ. Π. Μπούρτζη δεσποινίδα Κυριακή, που τέλεσε τελευταία τούς άρραβώνες της με τόν κ. Κωνστ. Έμμανουηλίδη.

ΠΕΝΘΗ

Στό άγαπητό μέλος τού Συνδέσμου μας κ. Κ. Σταμάτη άπευθύνουμε ένκαρδια συλλυπητήρια, για τó θάνατο τού άγαπημένου του πατέρα.

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 2)3)58

Α Ν Α Β Υ Σ Σ Ο Σ

ΕΚΔΡΟΜΗ 1087

Ἀναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7.30' με λεωφορεῖο γιὰ τὴν Ἀνάβυσσο, ἀπὸ τὸ νέο παραλιακὸ δρόμο. Παραμονὴ ὅλη τὴν ἡμέρα. Ἐπιστροφή τὸ ἀπόγευμα στίς 6 γιὰ τὸν Πειραιᾶ.
Ἔξοδα δρχ. 35—40

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Χαρ. Κεχαγιάς

ΚΥΡΙΑΚΗ 9)3)58

Υ Μ Η Τ Τ Ο Σ

ΕΚΔΡΟΜΗ 1088

(Ἀπογειματινὸς περίπατος)

Ἀναχώρηση στίς 9 μ.μ. με λεωφορεῖο γιὰ τὴν Καισαριανή, ὀλιγόλεπτη στάση καὶ συνέχεια γιὰ τὴν κορυφὴ τοῦ Ὑμηττοῦ. Παραμονὴ μιᾶς ὥρας. Ἐπιστροφή με τὸν ἴδιο τρόπο στὸν Πειραιᾶ.
Ἔξοδα δρχ. 20—25

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Κ. Σερόπουλος

ΚΥΡΙΑΚΗ 16)3)58

Ν Ε Α Μ Α Κ Ρ Η — ΕΥΛΟΚΕΡΙΖΑ

ΕΚΔΡΟΜΗ 1089

Ἀναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 γιὰ τὴ Νέα Μάκρη καὶ συνέχεια γιὰ τὴν Ευλοκέρizza. Παραμονὴ ὅλη τὴν ἡμέρα γύρω ἀπὸ τὴ Μονή. Ἐπιστροφή τὸ βράδυ στίς 6 γιὰ τὸν Πειραιᾶ.
Ἔξοδα δρχ. 35—40

Ἀρχηγὸς ἡ δεσποινὴς Ὀλυμπία Μπούσουλα

ΚΥΡΙΑΚΗ 23)3)58

Π Α Ρ Ν Η Θ Α

ΕΚΔΡΟΜΗ 1090

Ἀναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 γιὰ τὴν Ἀγία Τριάδα Πάρνηθας. Ἡ πεζοπορικὴ οὐδὲ θὰ κάνει τὴ διαδρομὴ Καταφυγίου — Ἀγίου Πέτρου, ἐνῶ οἱ τουρίστες θὰ πραγματοποιήσουν μικροπεριπάτους τριγύρω. Ἐπιστροφή στίς 6 μ.μ. γιὰ τὸν Πειραιᾶ, με ἐνδιάμεση στάση στὸ Μενίδι.
Ἔξοδα δρχ. 29—32

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Κ. Κρυσταλλίδης

ΚΥΡΙΑΚΗ 30)3)58

Μ Π Ο Γ Ι Α Τ Ι — Δ Ι Μ Ν Η Μ Α Ρ Α Θ Ω Ν Ο Σ

ΕΚΔΡΟΜΗ 1091

Ἀναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 με λεωφορεῖο γιὰ τὸ Μπογιᾶτι καὶ συνέχεια γιὰ τὴ Λίμνη Μαραθῶνος. Παραμονὴ ὅλη τὴν ἡμέρα. Ἐπιστροφή στίς 6 μ.μ. γιὰ τὸν Πειραιᾶ, με ἐνδιάμεση στάση στὴ Δροσιά.
Ἔξοδα δρχ. 30—35

Ἀρχηγὸς ἡ δεσποινὴς Ντίνα Ψωμά

ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 6)4)58

Π Ε Ν Τ Ε Λ Η — Κ Α Λ Ι Σ Ι Α — Ν Τ Α Ο Υ — ΕΥΛΟΚΕΡΙΖΑ

ΕΚΔΡΟΜΗ 1092

Συγκέντρωση τὸ πρωὶ στίς 7 στὴ πλατεία Κάνιγγος. Ἀναχώρηση στίς 7.15' με τὰ μέσα συγκοινωνίας γιὰ τὴν Πεντέλη καὶ συνέχεια (με πεζοπορία) γιὰ τὰ Καλίσια — Νταοῦ — Ευλοκέρizza — Νέα Μάκρη. Ἐπιστροφή στίς 7 μ.μ. γιὰ τὸν Πειραιᾶ.
Ἔξοδα ἀτομικά

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Δημ. Βάσκας

ΚΥΡΙΑΚΗ 20)4)58

ΕΚΔΡΟΜΗ 1097

Π Α Ρ Ν Η Θ Α

Ἀναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 γιὰ τὴν Ἀγία Τριάδα Πάρνηθας. Ἡ πεζοπορικὴ οὐδὲ θὰ κάνει τὸ γύρο τῆς Καρραμπόλας ἀπὸ τὸ Παληοχώρι — Σκίπια — Ἅγιο Πέτρο — Καταφύγιο. Οἱ τουρίστες θὰ πεζοπορήσουν μέχρι τὸ Καταφύγιο. Παραμονὴ ὅλη τὴν ἡμέρα. Ἐπιστροφή στίς 7 μ.μ. γιὰ τὸν Πειραιᾶ.
Ἔξοδα δρχ. 29—32

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Ἰωάν. Ἀθανασόπουλος

ΚΥΡΙΑΚΗ 27)4)58

ΕΚΔΡΟΜΗ 1098

Ο Σ Ι Ο Σ Ι Ε Ρ Ο Θ Ε Ο Σ — Γ Ε Ρ Α Ν Ε Ι Α

Ἀναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 με λεωφορεῖο γιὰ τὰ Μέγαρα καὶ συνέχεια γιὰ τὴ θέση Ἀέρας, ἀπ' ὅπου ἡ ορειβατικὴ οὐδὲ θὰ πραγματοποιήσει ἀνάβαση στὴν κορυφὴ τῶν Γερανείων (πορεία 4 ὥρων). Οἱ τουρίστες θὰ παραμείνουν στὴ Μονὴ Ὁσίου Ἱεροθέου. Ἐπιστροφή στίς 6 μ.μ. γιὰ τὸν Πειραιᾶ.

Ἔξοδα δρχ. 35—40

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Βασίλειος Κελένης

ΚΥΡΙΑΚΗ 4)5)58

ΕΚΔΡΟΜΗ 1099

Χ Ε Ρ Ω Ν Ε Ι Α — Β Ε Λ Ι Τ Σ Α

Ἀναχώρηση τὸ πρωὶ στίς 7 με λεωφορεῖο πούλμαν γιὰ τὴ Χερώνεια, ὅπου θὰ γίνῃ σχετικὴ ὁμιλία καὶ μετὰ θὰ συνεχίσουμε γιὰ τὴ Βελίτσα (χλμ. 149). Παραμονὴ ὅλη τὴν ἡμέρα. Ἀναχώρηση τὸ ἀπόγευμα στίς 4.30' γιὰ τὸν Πειραιᾶ.

Ἔξοδα δρχ. 80—90

Ἀρχηγὸς ὁ κ. Παν. Νασιάκος

Ὑποδήματα Γυναίκεῖα - Ἀνδρικά

Ἔτοιμα καὶ ἐπὶ παραγγελία

Γ. ΚΑΜΑΣΕΤΑΣ

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Ο Υ Α' 17 - Π Ε Ι Ρ Α Ι Ε Υ Σ

Ἐφαρμογὴ - Κομψότης

ΚΟΡΣΕΔΕΣ

ΣΟΥΤΙΕΝ

ΖΩΝΑΙ ΠΑΘΗΣΕΩΝ

ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΙ

ΡΕΑ Ο.Ε.

Σ. Τ. ΚΟΥΡΤΕΛΗΣ - Τ. ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ

Β. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 33 - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Ἡ καλύτερα διαφήμισίς μας εἶναι ἡ καθημερινῶς
αὐξανομένη πελατεία μας

Χρωματίστε μέ τὸ μοντέρνο
πλαστικό χρώμα RAPODEC

ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

SISSONS

Κατάλληλο γιὰ τὸν χρωματισμὸ δωματίων, κουζινῶν,
λουτρῶν, ἐξωτερικῶν προσόψεων οἰκιῶν. Πλένεται,
σαπουνίζεται καὶ εἶναι πάντοτε φρεσκοδαμμένο. Εἶναι
μεγάλῃς ἀντοχῇς καὶ διαρκείας.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΧΡΩΜΑΤΑ - ΒΕΡΝΙΚΙΑ

Οἰκοδομῶν, Αὐτοκινήτων, Ἐπίπλων

Ν. ΜΗΤΤΥ - ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΤΗΛΕΦ. 42.520

Μετάξια
ΕΛΕΦΑΝΤΟΣ
 ΤΑ ΜΟΝΑ
 ΠΟΥ ΔΕΝ ΞΕΒΑΦΟΥΝ

ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΤΟ ΕΤΙΚΕΤΤΑΚΙ ΝΑ ΘΕΡΗ ΤΩΝ "ΕΛΕΦΑΝΤΑ"

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ

Καί, φυσικά, εις τὸ Κατάστημα

Γ. ΠΑΝΑΓΟΣ

ΕΝΑΝΤΙ ΔΗΜΟΤ. ΘΕΑΤΡΟΥ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΤΗΛ. 475.784

“Ένα καλογιαλισμένο καὶ ὑγιει-
 νὸ δάπεδο ἐπιτυχάνετε ἀπο-
 κλειστικῶς μέ τήν

εἶναι
 ἡ μόνη ἐμπλουτισμένη
 μέ **ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΟ**
 τὸ δάπεδο εἶναι
 ὁ καθρέπτης τοῦ σπιτιοῦ σας

200

ΒΙΝΥΛ

ΕΙΔΗ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ
ΧΡΗΣΕΩΣ

Σγουρδας

Κατάστημα φημιόμενον διά την
ποιότητα και την ποικιλίαν των
εμπορευμάτων του

ΟΙΚΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ
ΤΩ 1880

ΑΙΟΛΟΥ 61

ΤΗΛ. 21.878 * 25.133

"ΜΙΝΩΣ"